

ну імовірнісних рішень. Програмне забезпечення нейронних систем призначене для дослідження й експертної оцінки ситуацій, які містять невизначеність, що допомагає у розробці всіляких моделей для аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства та ухвалення управлінських рішень у сфері ділової і фінансової активності.

Список використаних джерел

1. McCulloch W. A Logical Calculus of Ideas Immanent in Nervous Activity / Warren McCulloch and Walter Pitts. Bulletin of Mathematical Biophysics. – 1943. – № 5. – P.115–133.
2. Minsky M.L. Perceptrons / M.L. Minsky, S. Papert. – Cambridge, MA: MIT Press, 1969.
3. Рутковская Д. Нейронные сети, генетические алгоритмы и нечеткие системы / Д. Рутковская, М. Пилиньский, Л. Рутковский; [пер. с польск. И.Д. Рудинского]. – М.: Горячая линия, 2004. – 452 с.

References

1. McCulloch W. A Logical Calculus of Ideas Immanent in Nervous Activity / Warren McCulloch and Walter Pitts. Bulletin of Mathematical Biophysics. – 1943. – № 5. – P.115–133.
2. Minsky M.L. Perceptrons / M.L. Minsky, S. Papert. – Cambridge, MA: MIT Press, 1969.
3. Rutkovskaya D. Neural networks, genetic algorithms and fuzzy systems / D. Rutkovskaya, M. Piliński, L. Rutkovsky; [trans. from polish. I.D. Rudinsky]. – М.: Hot line, 2004. – 452 p.

Дані про авторів

Зоріна Олена Анатоліївна,

д.е.н., професор кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту
e-mail: alena07080978@gmail.com

Петраковська Олена Володимирівна,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту
e-mail: petrakov-elena@ukr.net

Данные об авторах

Зорина Елена Анатольевна,

д.э.н., профессор кафедры учета и налогообложения, Национальная академия статистики, учета и аудита
e-mail: alena07080978@gmail.com

Петраковская Елена Владимировна,

к.э.н., доцент кафедры учета и налогообложения, Национальная академия статистики, учета и аудита
e-mail: petrakov-elena@ukr.net

Data about authors

Elena Zorina,

Doctor of Economics, Professor Department of Accounting and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit
e-mail: alena07080978@gmail.com

Elena Petrakovskaya,

PhD, Associate Professor Department of Accounting and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit
e-mail: petrakov-elena@ukr.net

УДК [339.562+339.564]:334.72(477)

<http://doi.org/10.5281/zenodo.3564219>

ЛИТВИН О.Є.,
СЕРГІЄНКО Е.В.

Перспективи розвитку та проблеми експортно-імпоротної діяльності українських підприємств

Предмет дослідження – експортно-імпортна діяльність українських підприємств в умовах інтеграції та глобалізації.

Метою статті є дослідження проблем експортно-імпоротної діяльності українських підприємств та виокремлення перспектив щодо її покращення.

Методологія дослідження. У роботі використана сукупність наукових методів і підходів, у тому числі методи аналізу та синтезу; порівняння та узагальнення.

Результати роботи. Досліджено експортно-імпорتنу діяльність українських підприємств. Проаналізовано динаміку експорту та імпорту товарів та послуг, визначено товарну та географічну структуру експорту та імпорту товарів та послуг, зазначено її основні тенденції та характерні риси. Виокремлено проблеми експортно-імпоротної діяльності вітчизняних підприємств. Визначено напрями розвитку та вдосконалення експортно-імпоротної діяльності українських підприємств в

умовах інтеграції і глобалізації.

Висновки. Основними проблемами експортно–імпоротної діяльності українських підприємств є: нестабільність законодавства та політичної ситуації в країні внаслідок військового конфлікту з Російською Федерацією та анексією Криму; недостатньо розвинута система міжнародних банківських розрахунків; низький рівень інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств; низька конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробництва; недостатня кваліфікація персоналу, зайнятого в управлінні експортно–імпоротною діяльністю та ін. Перспективами її розвитку є: створення гнучкої державної політики, що стимулює диверсифікацію експортно–імпоротної діяльності; державна підтримка українського високотехнологічного виробництва з метою розширення доступу на європейські ринки; створення системи страхування та гарантування експорту; забезпечення конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку; зняття наявних бар'єрів у торгівлі та поглиблення виробничої кооперації; приведення вітчизняного законодавства відповідно до стандартів Європейського Союзу та СОТ з урахуванням національних економічних інтересів та специфіки економіки України та ін.

Ключові слова: експортно–імпортна діяльність, підприємство, експорт, імпорт, товар, послуга, товарна структура, конкурентоспроможність.

ЛИТВИН Е.Е.,
СЕРГИЕНКО Э.В.

Перспективы развития и проблемы экспортно–импортной деятельности украинских предприятий

Предмет исследования – экспортно–импортная деятельность украинских предприятий в условиях интеграции и глобализации.

Целью статьи является исследование проблем экспортно–импортной деятельности украинских предприятий и выделение перспектив по ее улучшению.

Методология исследования. В работе использована совокупность научных методов и подходов, в том числе методы анализа и синтеза; сравнения и обобщения.

Результаты работы. Исследовано экспортно–импортную деятельность украинских предприятий. Проанализирована динамика экспорта и импорта товаров и услуг, определено товарную и географическую структуру экспорта и импорта товаров и услуг, указано ее основные тенденции и характерные черты. Выделены проблемы экспортно–импортной деятельности отечественных предприятий. Определены направления развития и совершенствования экспортно–импортной деятельности украинских предприятий в условиях интеграции и глобализации.

Выводы. Основными проблемами экспортно–импортной деятельности украинских предприятий являются: нестабильность законодательства и политической ситуации в стране в результате военного конфликта с Российской Федерацией и аннексией Крыма; недостаточно развитая система международных банковских расчетов; низкий уровень инвестиционной привлекательности отечественных предприятий; низкая конкурентоспособность продукции отечественного производства; недостаточная квалификация персонала, занятого в управлении экспортно–импортной деятельностью и др. Перспективами ее развития являются: создание гибкой государственной политики, которая стимулирует диверсификацию экспортно–импортной деятельности; государственная поддержка украинского високотехнологичного производства с целью расширения доступа на европейские рынки; создание системы страхования и гарантирования экспорта; обеспечение конкурентоспособности предприятия на внешнем рынке; снятие наличных барьеров в торговле и углубление производственной кооперации; приведения отечественного законодательства в соответствии со стандартами Европейского Союза и ВТО с учетом национальных экономических интересов и специфики экономики Украины и др.

Ключевые слова: экспортно–импортная деятельность, предприятие, экспорт, импорт, товар, услуга, товарная структура, конкурентоспособность.

Prospects of development and problems of export–import activity of Ukrainian enterprises

The subject of the research is export–import activity of Ukrainian enterprises in the conditions of integration and globalization.

The purpose of the article is to investigate the problems of export–import activity of Ukrainian enterprises and to identify prospects for its improvement.

Research methodology. The work used a set of scientific methods and approaches, including methods of analysis and synthesis; comparison and generalization.

Results of work. The export–import activity of Ukrainian enterprises is investigated. The dynamics of export and import of goods and services is analyzed, the commodity and geographical structure of export and import of goods and services are determined, its main tendencies and characteristics are outlined. The problems of export–import activity of domestic enterprises are singled out. The directions of development and improvement of export–import activity of Ukrainian enterprises in terms of integration and globalization are determined.

Conclusions. The main problems of export–import activity of Ukrainian enterprises are: instability of legislation and political situation in the country due to the military conflict with the Russian Federation and the annexation of the Crimea; underdeveloped system of international bank payments; a low level of investment attractiveness of domestic enterprises; a low competitiveness of domestic production; insufficient qualification of the personnel engaged in the management of export–import activities, etc. The prospects for its development are as follows: the creation of a flexible state policy that encourages the diversification of export–import activities; a state support for Ukrainian high–tech production in order to increase the access to European markets; the creation of export insurance and guarantee system; ensuring the competitiveness of the enterprise in the foreign market; a removal of existing barriers to trade and deepening of production cooperation; an approximation of national legislation to the standards of the European Union and the WTO taking into account national economic interests and the specific economy of Ukraine, etc.

Keywords: export–import activity, enterprise, export, import, product, service, commodity structure, competitiveness.

Постановка проблеми. Ефективність економіки будь-якої країни світу неможлива без здійснення інтеграційних процесів та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з іншими країнами. Експорт продукції підприємств допомагає у вирішенні низки важливих завдань: збільшенні прибутковості; нарощенні обсягів продажу; пошуку нових ділових партнерів; покращенні якісних характеристик продукції; уникненні сезонності попиту на товари тощо. Імпорт надає змогу знаходження ресурсів, що відсутні в країні функціонування, зниження вартості продукції шляхом використання матеріалів нижчої вартості із закордонних ринків тощо [8]. Тому дослідження проблем та перспектив експортно–імпортової діяльності українських підприємств є особливо актуальним у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у дослідження різних аспек-

тів експортно–імпортової діяльності підприємств зробили такі науковці, як: Л. Бондаренко [1], Т. Булах [2; 12; 13], О. Іващенко [2; 13], О. Литвин [4; 5; 6; 14], А. Мазаракі [7], М. Нагірна [8], Л. Плахотнікова [2], О. П'янкова [9], Г. Тарасюк [10], В. Школа [11] та ін. Однак в Україні зазначене питання потребує подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження проблем експортно–імпортової діяльності українських підприємств та виокремлення перспектив щодо її покращення.

Виклад основного матеріалу. Експортно–імпортна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на відносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [7, с. 211]. Її здійснення створює низку переваг не лише підприємствам,

але й країні, регулюючи валютні курси, зміцнюючи національну валюту та сприяючи надходженням в казну держави. Проте, сьогодні експортно-імпортна діяльність вітчизняних підприємств зумовлена негативними тенденціями.

Так, обсяги експорту товарів та послуг з України у 2018 р. становили 58,3 млрд. дол. Порівняно з 2011 р., обсяги експорту зменшилися на 23,66 млрд. дол. (37,9%), що є негативним явищем, яке зумовлене високою конкурентоспроможністю вітчизняних товарів на зовнішніх ринках. Такою ж є ситуація, що стосується обсягів імпорту товарів та послуг, який 2018 р. становив 63,49 млрд. дол. та зменшився у порівнянні з 2011 р. на 23,77 млрд. дол. (21,21%). Дана ситуація свідчить про недостатню кількість виробництва товарів українського виробника (рис. 1).

Окрім того, дані рис. 1 свідчать, що кожного року (окрім 2014–2016 рр.) імпорт перевищує експорт, тобто сальдо протягом зазначеного періоду залишається від'ємним. Це означає, що торговельний баланс є пасивним, тобто дефіцитним, що може призвести до припинення ді-

яльності підприємств, що орієнтовані на зовнішні ринки [10]. Поліпшення ситуації в 2014–2016 рр., а саме скорочення негативного сальдо та збільшення коефіцієнта покриття експортом імпорту було спричинено передусім значним скороченням споживання імпортованих товарів.

У 2018 р. експорт товарів становив 47,3 млрд. дол. і зменшився порівняно з 2011 р. на 30,7%. Основу експорту 2018 р. склали сировинні види продукції із низькою доданою вартістю, що позиціонує Україну як сировинний придаток розвинених країн: частка сировини становить більше 50% (табл. 1).

Таким чином, структурні параметри експорту товарів зберегли тенденції попередніх років. Свідченням цього є висока частка в експорті продукції низького ступеня обробки і мізерність частки високотехнологічних товарів, машин та обладнання [10]. Це означає екстенсивний шлях розвитку українських підприємств, який призводить до швидкого виснаження природних ресурсів країни (табл. 1).

Основними країнами-партнерами українських підприємств в експорті товарів були Ро-

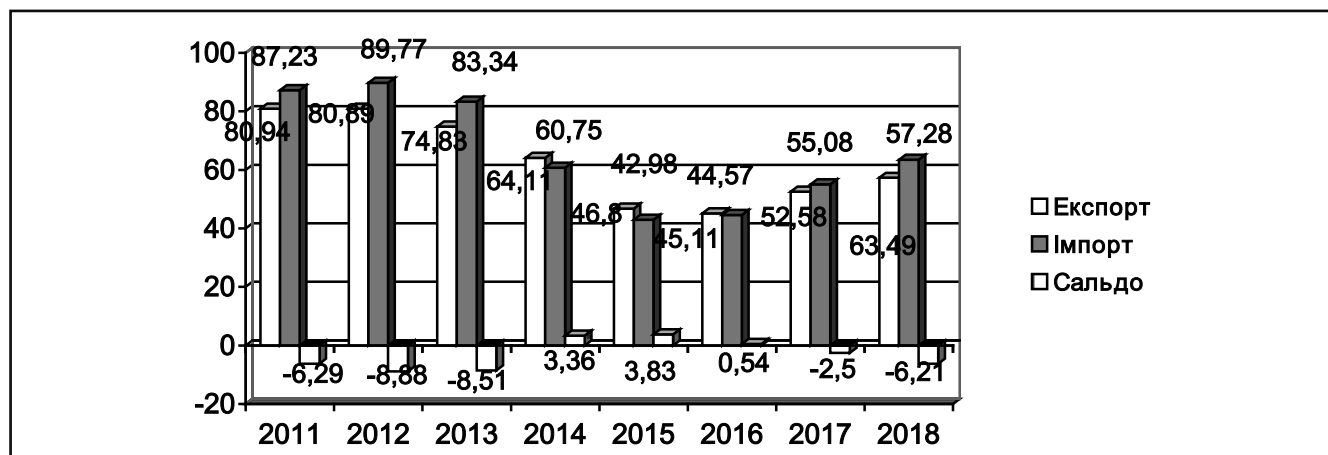

Рисунок 1. Динаміка експортно-імпоротної діяльності українських підприємств, млрд. дол.

Джерело: [3]

Таблиця 1. Товарна структура експортно-імпоротної діяльності підприємств України, 2018 р.

Товари	Експорт, тис. дол.	Імпорт, тис. дол.
Живі тварини; продукти тваринного походження	1210638,3	917988,8
Продукти рослинного походження	9886060,4	1529221,1
Жири та олії тваринного або рослинного походження	4496511,0	267350,2
Мінеральні продукти	4339620,4	14191944,7
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	1871254,4	7058290,9
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	694255,7	3558577,4
Текстильні матеріали та текстильні вироби	846558,1	2011682,8
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	4654717,9	11955216,0

Джерело: [3]

сійська Федерація (7,7% від загального обсягу експорту), Польща (6,9%), Італія (5,6%), Туреччина (5,0%), Німеччина (4,7%), Китай (4,6%) та Індія (4,6%) (рис. 2).

За підсумками 2018 р. найбільші поставки товарів здійснювалися підприємствами Київської області (27,1%), Дніпропетровської (16,3%), Донецької (10,2%), Запорізької (7,1%), Миколаївської (4,5%), Полтавської (4%) та Львівської (4%) [3].

Щодо експорту послуг, то 2018 р. його значення було на рівні 11,6 млрд. дол. (13,9 млрд дол. 2011 р.). Найбільші обсяги послуг надавалися українськими підприємствами Російській Федерації – 28,7% від загального обсягу експорту послуг, США – 8,7%, Швейцарії – 7,7%, Німеччині – 5,1%, Великій Британії – 4,9%, Польщі – 3% та Кіпру 2,7%.

В структурі послуг найбільшим попитом користувалися послуги трубопровідного транспорту (25,4%), послуги для переробки товарів з метою реалізації за кордоном (14,5%), комп'ютерні послуги (14%), послуги повітряного (10,5%), залізничного (4,6%), морського транспорту (4,5%) та професійні і консалтингові послуги (4,2%).

Найактивніше надавали послуги підприємства м. Києва (30,5% від загального обсягу експорту послуг), Одеської області (6,3%), Львівської (4,9%), Миколаївської (4,3%), Харківської (2,9%), Київської (2,8%) та Закарпатської (2,7%).

Серед причин скорочення експорту товарів і послуг слід назвати зниження світових цін на сировинні товари, несприятливу кон'юнктуру світового ринку, зміну пріоритетів щодо партнерства у зовнішній торгівлі, скорочення обсягів співпраці з історично пріоритетними імпортерами, посилення вимог зовнішніх ринків щодо якості вітчизняної продукції, посилення валютного контролю за імпортними операціями [9, с. 67].

У 2018 р. імпорт товарів становив 57,2 млрд. дол. і зменшився порівняно з 2011 р. на 32,4%.

Щодо географічної структури імпорту, то вона досить схожа на структуру експорту. Основними імпортерами українських підприємств 2018 р. були Російська Федерація (14,1%), Китай (13,3%), Німеччина (10,5%), Білорусь (6,6%), Польща (6,4%), США (5,2%) та Італія (3,6%) (рис. 3).

Найбільше товарів із країн-імпортерів надходило до підприємств м. Києва (41,2% від загального обсягу експорту послуг), Дніпропетровської (9,2%), Київської (6,4%), Львівської (4,7%), Донецької (3,9%), Запорізької (3,1%) та Харківської (3,0%) областей [3].

Найбільшими статтями імпорту товарів були механічні та електричні машини, продукція хімічної промисловості, мінеральні продукти, засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби, товари АПК та харчової промисловості. Серед мінеральних продуктів найбільша частка імпорту припадала на газ природний.

Причинами суттєвого зменшення імпорту товарів є зниження купівельної спроможності населення України, скорочення потреби у високотехнологічному імпорті, викликані девальваційними процесами, посиленням протекціоністських заходів, загостренням військових конфліктів на територіях промислового виробництва [1].

Щодо імпорту послуг, то у 2018 р. його значення було на рівні 6,3 млрд. дол., що відповідає рівню 2011 р. (високим цей показник був лише у 2013 р. – 7,6 млрд. дол.). Найбільші обсяги послуг українськими підприємствами у 2018 р. було отримано від Великої Британії – 8,1% від загального обсягу імпорту послуг, США – 7,3%, Російської Федерації – 7,2%, Туреччини – 6,5%, Німеччини – 6,4%, Кіпру – 6,1%, Ірландії – 4,0% та Швейцарії – 3,6%.

Найбільшими статтями імпорту послуг були послуги, пов'язані з подорожами (15,7%), державні та урядові послуги (12,5%), послуги повітряного транспорту (11,0%), професійні та консалтингові

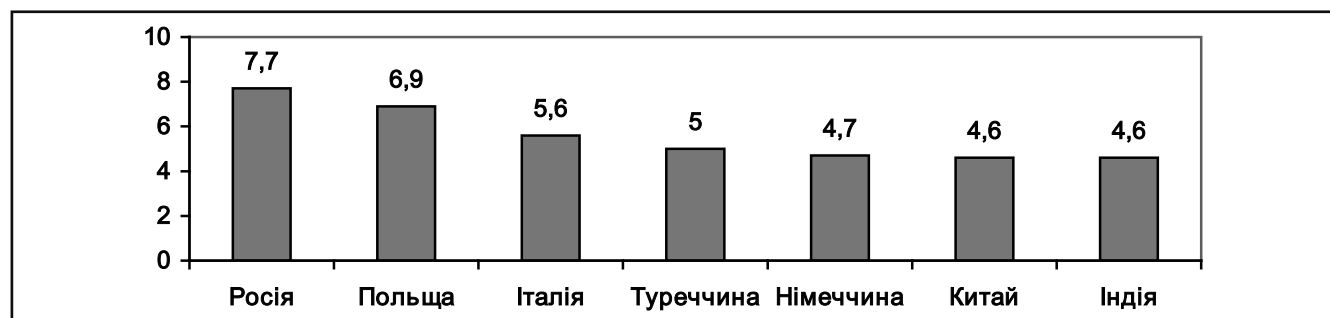

Рисунок 2. Основні країни-партнери українських підприємств в експорті товарів, %, 2018 р.

Джерело: [3]

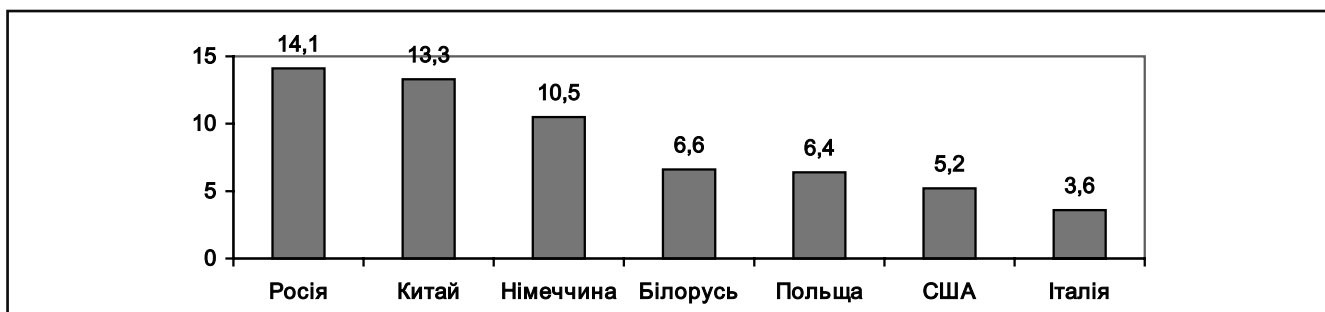

Рисунок 3. Основні країни-партнери українських підприємств в імпорті товарів, %, 2018 р.

Джерело: [3]

послуги (8,0%), послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю (7,6%), послуги операційного лізингу (6,3%), послуги залізничного транспорту (4,5%) та комп'ютерні послуги (4,0%).

Найбільший обсяг послуг отримали підприємства м. Києва (47,7% від загального обсягу імпорту послуг), Дніпропетровської (3,7%), Одеської (3,4%), Донецької (2,5%) та Полтавської (2,1%) областей [3].

Така ситуація спричинена рядом проблем, серед яких можна визначити наступні [11]:

- проблеми в узгодженні різних питань у державних установах, що передбачає чималі витрати часу і зусиль суб'єктами експортно-імпорتنної діяльності;
- нестабільність законодавства;
- нестабільної політичної ситуації внаслідок військового конфлікту з Російською Федерацією та анексією Криму;
- недостатньо розвинута система міжнародних банківських розрахунків;
- низький рівень інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств;
- низька конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробництва;
- недостатня кваліфікація персоналу, зайнятого в управлінні експортно-імпортною діяльністю та ін.

Висновки

Таким чином, виявлені проблеми визначають необхідність сформулювати основні стратегічні напрями щодо розвитку експортно-імпорتنної діяльності українських підприємств:

- створення гнучкої державної політики, що стимулює диверсифікацію експортно-імпорتنної діяльності;
- державна підтримка українського високотехнологічного виробництва з метою розширення доступу на європейські ринки;

- створення системи страхування та гарантування експорту;
- забезпечення конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку;
- зняття наявних бар'єрів у торгівлі та поглиблення виробничої кооперації;
- приведення вітчизняного законодавства відповідно до стандартів Європейського Союзу та СОТ з урахуванням національних економічних інтересів та специфіки економіки України тощо.

Реалізація запропонованих заходів дасть змогу підвищити рівень експортно-імпорتنної діяльності вітчизняних підприємств та ефективніше інтегрувати Україну до світового економічного простору.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Л. М. Аналіз стану зовнішньоекономічної діяльності України в сучасних умовах / Л. М. Бондаренко, Н. Г. Гуржій, Д. С. Соломіна // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2017. – Т. 22, Вип. 10 (63). – С. 14–17.
2. Булах Т. М. Аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС / Т.М. Булах, О.А. Іващенко, Л.О. Плахотнікова // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2019. – № 1–2. – С. 59–68.
3. Зовнішня торгівля України / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Литвин О.Є. Експортний потенціал та можливості українських малих та середніх підприємств на європейському ринку / О.Є. Литвин // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2016. – Вип. 127. – Ч. II. – С. 165–175.
5. Литвин О.Є. Європейський та Євразійський вектори інтеграції України: Переваги та недоліки / О.Є. Литвин // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. – 2013. – Випуск 127. – Ч. II. – С. 115–120.

6. Литвин О.Є. Зовнішньоторговельна діяльність України в рамках підписання «ЗВТ+» з країнами ЄС та ЗВТ з СНД / О.Є. Литвин // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2016. – Випуск 127. – Ч. I. – С. 116–127.

7. Мазаракі А.А. Зовнішньоторговельні аспекти конкурентної політики України в умовах СОТ: монографія / А.А. Мазаракі, В.В. Юхименко, О.П. Гребельник Т.М. Мельник та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – Київ, КНТЕУ. – 2008. – 309 с.

8. Нагірна М. Я. Етнологічна діагностика експортно-імпоротної діяльності підприємств: дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / Нагірна Мар'яна Ярославівна. – Львів, 2016. – 237 с.

9. П'янкова О.В. Зовнішня торгівля України: проблематика структурних змін та пріоритетів / О.В. П'янкова, О.С. Ралко // Економіка і суспільство. – 2016. – № 5. – С. 65–71.

10. Тарасюк Г. М. Підходи до вирішення проблем зовнішньоекономічної діяльності підприємств України / Г. М. Тарасюк, Л. О. Горшкова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – №21. – С. 412–415.

11. Школа В.Ю. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: проблеми та перспективи розвитку В.Ю. Школа, І.В. Германчук, Г.О. Пересацько [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29820/1/Shkola%20V.Yu._Zovnishnoekonomichna%20diialnist.pdf.

12. Bulakh T. Innovative activity of Ukrainian enterprises under conditions of the world economic space / T. Bulakh, O. Lytvyn // Norwegian Journal of development of the International Science. – Norway. – 2018. – №16. – С. 33–36.

13. Bulakh T. The Evaluation of Investment Cooperation of Ukraine with EU Countries / T. Bulakh, O. Ivashchenko, O. Lytvyn // Статистика України. – 2018. – № 4. – С.50–56.

14. Business Opportunities in Ukraine: Current State and Proposals / O. Lytvyn, Y. Harasym, O. Balitska // Sustainable economic development of regions: Monograph, Volume 4 / ed. By L. Shlossman. – Vienna: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2014. – 202 p. – P. 158–171.

References

1. Bondarenko, L. M., Hurzhii, N. H., Solomina, D. S. (2017). Analiz stanu zovnishnoekonomichnoi diialnosti Ukrainy v suchasnykh umovakh [Analysis of the state of foreign economic activity of Ukraine in

modern conditions]. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika. – Bulletin of Odessa National University. – T. 22, 10 (63). – 14–17 [in Ukrainian].

2. Bulakh, T. M., Ivashchenko, O.A., Plakhotnikova, L.O. (2019). Analiz stanu ta tendentsii rozvytku zovnishnoi torhivli Ukrainy z krainamy YeS [Analysis of the state and trends of Ukraine's foreign trade with the EU countries]. Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu. – Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu. 1–2. – 59–68 [in Ukrainian].

3. Zovnishnia torhivlia Ukrainy [Foreign trade of Ukraine] (2019). Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [in Ukrainian].

4. Lytvyn, O. (2016). Eksportnyi potentsial ta mozhlyvosti ukraïnskykh malykh ta serednykh pidpriemstv na yevropeiskomu rynku [Export potential and opportunities of Ukrainian small and medium enterprises in the European market]. Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn – Actual problems of international relations, 127, p.2, 165–175 [in Ukrainian].

5. Lytvyn, O. (2013). Yevropeiskyta Yevraziyskiyvektory intehratsii Ukrainy: Perevahy ta nedoliky [European and Eurasian integration vectors of Ukraine: Advantages and disadvantages]. Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn – Actual problems of international relations, 114, p.2, 115–120 [in Ukrainian].

6. Lytvyn, O. (2016). Zovnishnotorhovelna diialnist Ukrainy v ramkakh pidpysannia «ZVT+» z krainamy YeS ta ZVT z SND [Foreign trade activity of Ukraine within the framework of signing «FTA+» with the EU countries and FTA with the CIS]. Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn – Actual problems of international relations, 127, p.1, 116–127 [in Ukrainian].

7. Mazaraki, A.A. Yukhymenko V.V., Hrebelyuk O.P. et al. (2008). Zovnishnotorhovelni aspekty konkurentnoi polityky Ukrainy v umovakh SOT: monohrafiia [Foreign trade aspects of competitive policy of Ukraine in the conditions of the WTO: monograph]. Kyiv, KNTEU [in Ukrainian].

8. Nahirna, M. Ya. (2016). Etniologichna diahnostyka eksportno-impornoi diialnosti pidpriemstv : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04 [Ethnology diagnosis of export-import activity of enterprises : dis. ... Phd : 08.00.04]. Lviv, Lvivska politehnika [in Ukrainian].

9. Piankova, O.V. (2016) Zovnishnia torhivlia Ukrainy: problematyka strukturnykh zmin ta priorytetiv [Foreign trade of Ukraine: problems of structural changes and priorities]. Ekonomika i suspilstvo – Economy and society, 5, 65–71 [in Ukrainian].

10. Tarasiuk, H. M. & Horshkova, L. O. Pidkhody do vyrishennia problem zovnishnoekonomichnoi diialnosti

pidpriemstv Ukrainy [Approaches to solving the problems of foreign economic activity of Ukrainian enterprises]. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. – Global and national economic problems, 21, 412–415 [in Ukrainian].

11. Shkola, V.Iu., Hermanchuk, I.V., Peresadko, H.O. (n.d.) Zovnishnoekonomichna diialnist v Ukraini: problemy ta perspektyvy rozvytku [Foreign economic activity in Ukraine: problems and prospects of development]. essuir.sumdu.edu.ua. Retrieved from [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29820/1/Shkola%20V.Yu._Zovnishnoekonomichna %20diialnist.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29820/1/Shkola%20V.Yu._Zovnishnoekonomichna%20diialnist.pdf) [in Ukrainian].

12. Bulakh T. Innovative activity of Ukrainian enterprises under conditions of the world economic space / T. Bulakh, O. Lytvyn // Norwegian Journal of development of the International Science. – Norway. – 2018. – №16. – С. 33–36.

13. Bulakh T. The Evaluation of Investment Cooperation of Ukraine with EU Countries / T. Bulakh, O. Ivashchenko, O. Lytvyn // Статистика України. – 2018. – № 4. – С.50–56.

14. Business Opportunities in Ukraine: Current State and Proposals / O. Lytvyn, Y. Harasym, O. Balitska // Sustainable economic development of regions: Monograph, Volume 4 / ed. By L. Shlossman. – Vienna: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2014. – 202 p. – P. 158–171.

Дані про авторів

Литвин Олена Євгенівна,

к.е.н., доцент кафедри економіки та менеджменту, ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ
e-mail: alling@ukr.net

Сергієнко Еліна Вадимівна,

магістр, ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ
e-mail: sergienkoelina@gmail.com

Данные об авторах

Литвин Елена Евгеньевна,

к.э.н., доцент кафедры экономики и менеджмента, ГВУЗ «Университет банковского дела», Киев
e-mail: alling@ukr.net

Сергиенко Элина Вадимовна,

магистр, ГВУЗ «Университет банковского дела», Киев
e-mail: sergienkoelina@gmail.com

Data about the authors

Olena Lytvyn,

PhD, Associate professor, Economics and Management Department, Banking University, Kyiv
e-mail: alling@ukr.net

Elina Sergienko,

master degree student, Banking University, Kyiv
e-mail: sergienkoelina@gmail.com